ZAMAN 11 ŞUBAT 2006 CUMARTESİ SAYI: 166 ZAMAN'LA BİRLİKTE SATILIR ailem.zaman.com.tr

ailem

ÇOCUKLARIN ODALARINDA 24 SAAT AÇIK BOMBA VAR!

Çocuğunuz saldırgan mı?

Akıl dinden destek almalı

'Eyvallah' ne anlama geliyor?

12 Eylül 1965'den Günümüze

OKUYUCU

SÜT MAMÜLLERİ SANAYİİ ve TİCARET LTD.ŞTİ.

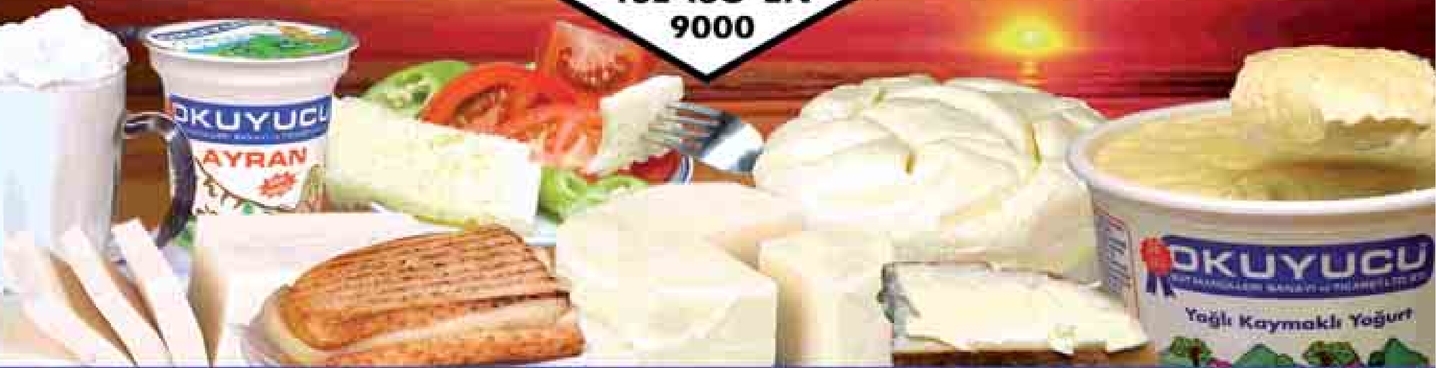
Fabrika : Organize Sanayi Bölgesi 195/1 BALIKESİR
Tel: 0266 281 10 60-63 - Fax: 281 10 64
Şube : Paşa Camii Altı No: 1/E BALIKESİR Tel: 0266.244 48 57
Şube : Atalar cad. No: 5 BALIKESİR Tel: 0266.249 81 14
Şube : Paşa Camii Dük. Altınoluk/ BALIKESİR Tel: 0266.396 09 95
Şube : Katlı Otopark Altı Üsküdar/İSTANBUL Tel: 0216.343 85 37
Şube : Ihlamur Cad. No:39 Pendik/İSTANBUL Tel: 0216.354 52 29

www.okuyucu.com.tr - info@okuyucu.com.tr

OKUYUCU
SÜT MAMÜLLERİ SANAYI ve TICARET LTD. ŞTİ.
AYRAN
TAM YAĞLI

OKUYUCU
SÜT MAMÜLLERİ SANAYI ve TICARET LTD. ŞTİ.
Yağlı Kaymaklı Yoğurt

K-Q
TSE-ISO-EN
9000

TÜRKİYE GENELİNDE BÖLGE BAYİLİKLERİ VERİLECEKTİR

İÇİNDEKİLER

ZAMAN ailem

11 ŞUBAT 2006 CUMARTESİ SAYI: 166

Feza Gazetecilik A.Ş. Adına İmtiyaz Sahibi	Ali Akbulut
Genel Yayın Müdürü	Ekrem Dumanlı
Yayın Danışmanı	Hamdullah Öztürk
Yayın Editörleri	Serhat Şeftali Mustafa Aydın Şemsinur B. Özdemir
Katkıda Bulunanlar	Ali Demirel Ali Budak
Tasarım	Mehmet Şimşek
Kapak Fotoğrafı	Turgut Engin
Sorumlu Müdür ve Yayın Sahibi Temsilcisi	Ali Odabaşı
Reklam Koordinatörü	Yakup Şimşek
Yayın Türü	Yaygın Süreli

Zaman Gazetesi 34194 Yenibosna/İstanbul
Tel: 0212 454 1 454 (pbx) www.zaman.com.tr
Baskı: Feza Gazetecilik AŞ Tesisleri

http://ailem.zaman.com.tr
Öneri ve teklifleriniz için: ailem@zaman.com.tr

Evdeki bomba ADSL

Çocukların odasına bir çalışma masası, bir bilgisayar, bir de sınırsız internet koyunca her şeyi yapmış olmanın rahatlığını mı yaşıyorsunuz? "Ayrı odaları, ders çalışmak için bir masaları, bir bilgisayarları ve istedikleri gibi kullanacakları bir internetleri var." demekle üstünüzdeki sorumluluğun bittiğini sanmayın. Odasından çıkmayan, gürültü yapmayan, siz televizyon izlerken rahatsız etmeyen çocuk iyi çocuk sayılabilir mi? İnternet koskocaman bir dünya demektir. Ve siz o kocaman dünyayı çocuğunuzun küçücük odasına getirerek, "İşte sana imkan. Ödevlerini, derslerini istediğin gibi yapabilirsin." diyebilirsiniz. Ama internet sadece ödev yapmak için kullanılan bir şey değildir ki! Siz çocuğunuzun önüne iyisiyle, kötüsüyle milyonlarca bilgiyi, resmi, videoyu koyuyorsunuz ve çekip öbür odaya gidiyorsunuz. Bu kadar şeyin içinden onların "doğru"ları bulmasını bekliyorsunuz. Bu beklenti haklı bir beklenti midir sizce?

Her öğrencinin, her öğretmenin, neredeyse birçok insanın evinde artık ADSL ile bağlanılan sınırsız internet var. İnterneti ve bilgisayarı çocuklara teslim eden birçok anne-babanın bu konuda bilgilerinin olmayışı dikkati çekiyor. Çocuklar hızlı ve çabuk kavrıyorlar. Birkaç ayda bilgisayar kurdu olabiliyorlar. Anne ve babaların çoğu çocuklarının interneti nasıl kullandığını, hangi sitelere ne için girdiğini bilmiyor. Öğrenmek amaçlı kullanıldığında birçok kolaylığı beraberinde getiren internetin kullanım amaçlarının başında eğlencenin geldiği hep göz ardı ediliyor.

"Çocuklar internetten ne öğrenebilir ki?" diye sorabilirsiniz. Hayatınızda duymadığınız, görmediğiniz şeyler bir kapı ötenizdedir ve minik bir adresle girebilirsiniz. Çarpık ilişkiler, cinsellik, kumar, porno, chat odaları vs. o kadar yakındır ki; siz o adreslere girmeseniz bile olmadık bir yerde karşınıza çıkarlar. 7-8 yaşından itibaren bir çocuğu böyle bir bataklığa göndermek akıl kârı mıdır? İnternetle büyüyen yeni bir nesil var. Ve bu nesilin yanlış yetiştirilme tarzı önümüzdeki yıllarda farklı sorunlar olarak karşımıza çıkacak.

ADSL bugün için güzel bir teknolojik adım. Bunu iyi değerlendirmek gerekir. Bu hafta kapağımıza ayırdığımız konu evlerdeki internet bombasına dikkati çekiyor. Çocuğunuzun ruhunda çarpık ilişkiler yumağının oluştuğunun farkına varamayabilirsiniz. İnternette girdiği sitelerde maddi-manevi zararlar görüyor olabilir. Ziyaret ettiği portallardaki hayat tarzlarını kendisi de benimseyebilir, uygulamak isteyebilir.

"Çocuklarınızı baskı altında tutun." denilemez. Bu, eğitim açısından da yadırganacak bir davranıştır. Ama çocuklarınızla daha fazla zaman geçirin, bilgisayarı onlara bırakmayın, siz de öğrenin ve en önemlisi denetleyin. Bu haftaki dosyamızdan sonra birçok evde bilgisayarların yerlerinin değişeceğine, ek programlar yükleneceğine ve en önemlisi anne-babaların da bilgisayar öğrenmek için bir sebeplerinin olduğuna karar vereceklerine inanıyoruz.

İyi haftalar...

Serhat Şeftali | s.seftali@zaman.com.tr

KISA KISA

BİR HADİS

لَا تُكْثِرُوا الضَّحِكَ
فَإِنَّ كَثْرَةَ الضَّحِكِ
تُمِيتُ الْقَلْبَ

Lâ tüksiru-d-dahıke fe-inne kesrete'd-dahıki tümîtü'l-kalbe

"Çok gülmeyiniz! Zira çok gülmek kalbi öldürür. (İbn Mace, Zühd, 19)

Sesinizi Kur'an'la güzelleştiriniz

Bir hadis-i şerifte, "Kur'ân-ı Kerim'i telhin üzere (nağme ile) okuyunuz." buyurulmuştur. Manası şu olsa gerektir: "Kur'ân-ı Kerim'in, kendine has üslubu, edâsı, musikisi vardır. Öyle ise siz de onu, kendi değerine uygun şekilde seslerinizle güzelleştiriniz."

Efendimiz (sas) özellikle Übeyy bin Ka'b'dan, Abdullah b. Mes'ud'dan Kur'an dinlemeyi severdi.

Evet, herkes Kur'ân'ı güzel okuyamayabilir; ama ihlaslı olması mümkündür. İhlaslı olunca, kimse dinlemese bile "melekler dinler".

Evde dinî sohbet saatimiz olmalı

Hz. Ali (ra); "Ey iman edenler, gerek kendilerinizi gerekse âilelerinizi ateşten koruyun." (Tahrîm: 6) meâlindeki âyeti, "Kendilerinize ve âilelerinize onları cehennemden kurtaracak hayrı öğretin" diye tefsir etmiştir.

Mâlik b. Huveyrıs (ra) anlatıyor: "Bir grup genç olarak, Resûlullah'a geldik, yanında yirmi gece kaldık. Bizim, âilelerimizi özlediğimizi sezince geride kimleri bıraktığımızı sordu. Biz de söyledik. Gerçekten çok müşfik, çok merhametliydi. Bize, 'Haydi âilelerinizin yanlarına dönün, onlara öğretin, emredin. Benim kıldığımı gördüğünüz gibi namaz kılın, namaz vakti girince biriniz sizler nâmına ezan okusun ve en büyüğünüz de size imam olsun.' buyurdu." (Buhârî, Edebü'l-Müfred)

O'nun ümmeti olarak bizlere düşen de onun tavsiye buyurduğu şekilde ailelerimizle ilgilenmek, onlara bir şeyler öğretmek, onlardan bir şeyler öğrenmektir. Hayat boyu eğitim devam eder. Tâ ki ölüm gerçeğine kadar.

Çocuklarınızla birlikte namaz kılın

Ailecek birlikte dua edin

Eşinizle beraber kitap okuyun

Ayrılığa sadece bir hafta dayanabildiler

18 Haziran 2005 tarihli 133. sayımızda 50 yılın sırrı: "Sevgi, saygı ve anlayış" başlığıyla, 8 çocuk ve 23 torun sahibi Sıddık ve Müzeyyen Maciter çiftinin kutlama törenlerini kapağımıza taşımıştık. 18 Ocak tarihinde Müzeyyen Hanım Hakk'ın rahmetine kavuştu. Eşine her daim, "Bu dünyadan erken gidip de beni yalnız bırakma hacı hanım." diyen Sıddık Maciter, eşinin vefatından sonra büyük üzüntü yaşadı. Bir hafta boyunca tamamen içine kapanan, evlatlarıyla bile çok az konuşan Sıddık Maciter 26 Ocak Perşembe günü Bahçelievler Hafız Ali Camii'nde sabah namazını kıldıktan sonra fenalaştı. Acilen hastaneye kaldırılan Maciter tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Sıddık Maciter de Eyüp'e eşinin yanına defnedildi. Sıddık ve Müzeyyen hanıma Allah'tan rahmet diliyor, evlatlarına da sabr-ı cemil niyaz ediyoruz.

AİLEM DERGİSİ

Sultanın karşısında nasıl durmalı?

Allah'ın huzurunda iken kendimize ciddi anlamda çekidüzen vermemiz gerekir.

Bir gün İslâm âlimlerinden Ali Dekkak hazretlerine sordular: "Namazda iken, sinek kovalayan kimse için ne dersiniz?" "Allahü Teâlâ'nın huzurundaki edep, Ayaz adındaki bir Türk'ün, Sultan Gazneli Mahmud'un yanındakinden az olmamalıdır. Şöyle anlatırlar: "Ayaz isminde bir genç, bir gün Sultan Mahmud-i Gaznevi'nin resmî hizmetinde bulunurken, aniden ayakkabısının burnunu salladı. Sultan, Ayaz'ın bu haline şaştı. O zamana kadar kendisinden hiçbir edepsizlik görmemişti. Sultan firasetle, Ayaz'ın bir özrü olduğunu anladı. Memurlarından birisine Ayaz'ı takip edip, durumu incelemesini emretti. Sultanın adamı, Ayaz'ı takip etti. Ayaz bir köşeye çekilip, ayakkabısını çıkardı. İçinden bir akrep düştü. Ayaz, ayakkabısıyla akrebi ezerek, "Bugün, bana sultanın huzurunda edebimi bozdurdun. Bugüne kadar sultanın huzurunda bir edepsizliğim görülmemiştir." diyordu. Memur, durumu Sultan'a arz etti. Ayaz geri dönünce Sultan, "Ey Ayaz! Bugün niçin edepsizlik yaptın? Ayağını hareket ettirdin, durdun?" dedi. Ayaz özür diler bir eda ile cevap verdi: "Kabahat işlemek hizmetçilerin, kölelerin işindendir. Affetmek ise, sultanların şânındandır." dedi. Sultan, "Akrep hikayen bize ulaştı." deyince: "Mademki, haberiniz oldu anlatayım: Sizin saltanat nimetlerinize kavuşmuş biriyim. Akrep yedi defa ayağımı soktu, dayandım. Sekizincisinde takatim kalmadı. Ayağımın ucunu yerden kaldırdım."

Hatasız kul olmaz!

Yunus; "Yaratılanı hoş gör Yaratan'dan ötürü." demiştir. Herkesin çok iyi bildiği veya yapamadığı konular vardır. Kişinin yapamadıklarına tolerans gösterilmeli, ama bir daha olmaması şartıyla. Unutulmamalıdır ki hata yapanı yerden yere vurmak onu kötü durumun en alt tabakasına atmaktır. Bu, problemleri çözmez. Konuşarak problemin kaynağına inilmeli, gerçekçi çözümler getirmeli, sevgi beslemeli, atmosfer çekilmez hale getirilmemeli, kalpler kazanılmalı, kendimizin de aynı hale düşebileceğimizi düşünmelidir. Yenilik için bazen başarısız olmak gerekir. Hata yapılıp ders almak lazımdır; ancak bunun da bir sınırı vardır. Astlara hata yapabilme imkanı tanınırsa gelecek için güçlü yöneticiler yetiştirilmiş olur. Hiç yanlış yapmadığını savunan, dar görüşlü, kendisiyle sınırlı insanlarla iş yapılmaz.

GERÇEK SEVGİNİN KAYNAĞI NEDİR?

Birbirlerine kırılan iki arkadaştan biri, uzun bir aradan sonra diğerinin kapısını çalar. "Kim o?" diye seslenir içerdeki. "Benim" der kapıyı çalan. "Burada ikimize birlikte yer yok!" diye cevap verir öbürü. Aradan uzunca bir zaman geçer... Yeni bir umutla tekrar çalar sevdiği arkadaşının kapısını. "Kim o?" diye sorar yine içerdeki. "Sen'im!" der bu sefer. Ve kapı sonuna kadar aralanır. Hz. Mevlânâ da; "Birisinin kalbinde taht kurmak, sevgisini kazanmak istiyorsanız, öylesine sevmelisiniz ki, benliğinizi bırakıp âdeta 'o' olmalısınız" diye anlatır hakiki muhabbeti.

FOTOĞRAF: İBRAHİM USTA

Eyvallah'ın manasını gerçek anlamıyla düşündünüz mü?

EYVALLAH ÜZERİNE

"Hakk"tan gelene, Hakk'ı hatırlatana, sabır imtihanına, hastalığa da sağlığa da "Eyvallah!"

■ **FATİH ÇITLAK**

Tasavvufî kültürün en latif tabirlerinden biri olan 'eyvallah', çoğu kimseler tarafından yerli yersiz, gelişigüzel kullanılmasına rağmen yine de işitildiğinde veya söylenildiğinde ruhlara serinlik ve rahatlama bahşeden tılsımlı bir söz. Mânevî terbiyeyi insanî hayatta nakış nakış işleyen ve inceleyen tasavvuf, bu hassasiyeti konuşma üslûbunda da göstermiştir.

Eyvallah, üç ayrı kelimeden oluşan Arapça bir cümle. 'Ey' veya '-iy', 'evet, tabii' gibi anlamlara gelir. Bilhassa vav'la beraber kullanıldığında dilimizdeki ifadesiyle 'aynen öyle, tastamam' gibi manaları içine almaktadır. 'Tamam, peki' manasına pratik Arapça'da halihazırda 'eyva' şeklinde söylenişine halkımız aşinadır. Bazen ayvaa olarak müstehzi bir edayla fevkalade kötü taklitlerini de duyduğumuz bu kelam esasında Allah lafzı düşünülerek bizdeki eyvallah'ın Araplardaki söyleme tarzıdır. "Ve" harfine gelince. Sadece gramer açısından incelendiğinde en az on iki ayrı işlevi olan bu harfi, kültürel boyutuyla ciltlerle kitapla ifade etmek mümkün.

FOTOĞRAF: TUBA ÖZDEN

Eyvallah, "Hakla kabul ettik, haktandır." manasını ihtiva eder. Yani her tecelli eden Allah'tandır.

Bu tabirde geçen "vav" için çeşitli fikirler öne sürülmüş. Bazıları cevabı kuvvetlendirmek için, bazıları da yemin manası için kullanıldığını öne sürmüşlerse de maiyyet yani beraberlik bildirmek için kullanıldığı fikri ağır basmıştır.

İkinci kelime olan "Allah" ki daha çok lafzatullah şeklinde ifade edilir. Cenab-ı Hakk'ın yüzlerce ismi olmasına rağmen Allah ismi gibisi yoktur. Çünkü 'Zât-ı Ehadiyyet'in kendisini tesmiye ettiği isimdir. Öyle bir zat ismi ki, semavî kitapta beyan edilen bu isim etimolojik olarak bile incelense, eşi benzeri olamayan bir kelime olarak kalmayıp, ayrıca ikiliği ve çoğulluğu kabul etmeyen bir yapıya sahiptir. Sadece içinde geçen lafzatullah bile eyvallah'ın alelade kullanılmamasına yeter bir sebeptir. Belki de gündelik Arapçada eyvaa olarak ifade edilmesi bundan kaynaklanıyordur.

"Eyvallah"ın yukarıda geçen manasıyla beraber tasavvuftaki ıstılâhî sahasını mülahaza edersek bu gerçek daha bariz bir hal alacaktır. 'Hakla kabul ettik, haktandır' manasını ihtiva ettiğinden eyvallah, sufiyyede hemen hemen her halde zikredilir, bir virddir adeta. "Her tecelli eden, mademki Cenab-ı Hakk'ın takdiri ve muradıyladır, o halde hakla kabul ettik, eyvallah. Şu anda anlayabildiğime, yahut sonra idrak edeceğim irfana şimdiden eyvallah. Güzel-çirkin diye tavsif ettiğimiz velakin hepsinde gizli ve aşikar olan hikmete gördüğüm görmediğim esrar-ı ilahiyeye eyvallah."

"Eyvallah"ın ruhuna nüfuz edebilirsek içinde samimi bir tasdik havası barındığını fark edebiliriz. Samimi, içten kabulleniş ancak muhabbetle olur. Zaten din de bu muhabbetin tesiri içindir. Öteki türlü, inanç sistemini sadece bir dizi ameller olarak algılamak ki menzile yani o rızaya asla ulaştıramaz. İkilik de burada başlar, bu muhabbet olmazsa her muhatap kalınan emrinde o bir sen olmuş olur ki, kişi bu durumda ibadet ederken ikilikten kurtulamaz. Halbuki muhabbetle teslimiyet gerçek birliği sağlar. Eyvallah böyle bir halin nişanesidir. Bu mefhum ile alakalı Kitap'tan ve sünnetten pek çok örnek vardır.

Mesela Bakara Sûresi'nde anlatılan Hz. Mûsâ (as)'nın kıssasında; Hz. Mûsâ (as) kavmine Hz. 'Allah'ın bir inek kes' emri verdiğini söylediğinde onlar, "Sen bizimle alay mı ediyorsun" diye karşılık verirler. Mûsâ (as)'nın işin ciddi olduğunu belirtmesi de ikna olmalarına yetmez. "Bu ineği bize anlat, rengi nedir, neye benziyor, şöyle mi böyle mi?" gibi sorularla işi yapmamak için kırk dereden su getirirler. Maide Sûresi'ndeki kıssaya göre ise önce Allah'tan doymak için rızk isterler, kendileri kudret helvası ve bıldırcın eti ile nimetlendirilmeleri ve bu mucize karşısında sayısız hamd ü sena edip Hak Teala'ya şükredecekleri yerde, 'bu sofrada soğan, sarmısak yok' diyerek onda bile kusur bulurlar. Anlaşılan ne emirlere karşı ne de nimetlere karşı eyvallah diyerek bir teslimiyet göstermezler. Zaten bu gibi hususlarda çok fazla itiraz etmelerinden dolayı Cenab-ı Hakk'ın Yahudi şeriatını çok ağır kıldığını söylemişlerdir. Kur'ân-ı Kerîm'de ve hadis-i şeriflerde geçen bu ve benzeri misaller tecellileri eyvallah ile kabullenemeyişin Mevlâ'sı ile kulu arasındaki muhabbet bağını nasıl kopma noktasına getirdiğini ibretle göstermektedir.

Gönüller O'na dönük, O'ndan gelene boynumuz kıldan ince olmalıdır. Genci-yaşlısı, kadını-erkeği "Eyvallah, Hû" dedikçe sabırla cümle koruklar zamanla helva oluverir.

FOTOĞRAF: TURGUT ENGİN

Dinî kaynaklarda ve kültürümüzde ahlâkî güzellikte numune teşkil edebilecek âbidevî şahsiyetlerin hep eyvallah'ın o tasdiki ruhuna ermeleriyle bu derecelere nail olduklarına işaret vardır.

İnsan birçok musibete 'ben' belasından, çekişmekten dolayı uğramaz mı? Başka bir ifadeyle inayet-i Hak'la, halkla yaşamayı kendisine şiar edinerek eyvallah'ı vird edinen kolay kolay gaflete, hırsa, kavgaya düşer mi? Adım adım benlikten kurtulmaya basamak olan eyvallah, hak suretinde bâtılın ayrılmasına vesile olduğu gibi, haktan ve hak ilminden ayrı düşmeye de lâzım bir virddir. "Kişi böylesi bir hakikat rehberine erişirse, eyvallah'a iyi tutunmalı der" sofiler. Hz. Mûsâ (as)'nın Cenâb-ı Hızır ile olan arkadaşlığı bu mevzuya pek güzel misal teşkil eder. Bir zata sormuşlar: "Her şeye eyvallah, peki gafilin gafletine de mi eyvallah?" Cevaben, "Gaflete eyvallahımız yoktur; fakat gafil bir kimse gördüğünde, 'Bu, benim halim de olabilirdi; ama Cenâb-ı Hak şu an beni muhafaza etti.' diye tefekkür edersin. Ve ibretle eyvallah dersin." demiş. "Peki, yanlış olan şeyi nasıl düzelteceğiz?" diye sormuşlar. O zat devamla, "Kendi acizliğini hatırına getirerek karşısındakini ikna etmen daha kolay olur, sen kendi egonu aradan çıkarırsın, böylece sözünün tesiri olur." diye cevaplamış. Cenâb-ı Pir Mevlânâ Celaleddin-i Rumi (kds)'nin oğlu Sultan Veled, şahane bir beytinde bu güzellikleri özetlemiş:

"Bize ne irs-ı peder,
ne servet ü ne cah kalmıştır,
Şuûr-ı hikmete karşı
bir eyvallah kalmıştır"

(Bizlere babamızdan maddi
bir miras, büyük bir
servet ve makam kalmadı.
Bizlere kalan (bunlardan çok
daha kıymetli, bizleri evvelkilerin
mevkiine erdiren) Hakk'ın
hikmet tecellilerini eyvallahla
karşılama hali kalmıştır.)

Hapisteki kahraman!

Hz. Ömer'in (ra) hilafeti zamanında hicri 14'üncü yılda, İranlılarla Müslüman Araplar arasında meşhur Kadisiye muharebesi vaki olmuştu. Bu sırada Müslümanların komutanı Sa'd b. Ebî Vakkas (ra), bir hastalık sonucu vücudunda çıkan çıbanlardan dolayı ayakta duramıyordu. Bunun için ordu karargâhında yaptırdığı uygun bir yapının balkonuna çıkmış, göğsünü bir yastık üzerine koyarak oradan orduyu idare etmeye başlamıştı.

Bu binada zincirlere vurulup hapsedilmiş, Ebu Mihcen adında şairliğiyle de meşhur bir kahraman vardı. Geçmişte içki içtiği de bilinen bu şair, şarabı öven birkaç beyitlik bir şiirinde şöyle deyivermişti: "Ölürsem üzüm asması dibine gömüver beni / Öldükten sonra kökleri ıslatsın kemiklerimi!"

Bu zat işlediği bazı hatalar ve şarabı öven sözleri yüzünden nezarethanede tutuluyordu.

Binanın çevresinde atların dolandığını gören Ebu Mihcen, savaşa katılamadığı için yerinde duramıyordu. Sa'd b. Ebî Vakkas Hazretleri'nin hanımından ricada bulundu ve şöyle dedi: "Beni salıver. Sa'd'ın Belka isimli atını da bana emanet ediver. Şu harbe katılayım. Sana söz veriyorum sağ salim dönersem, tekrar hapse girip ayaklarımı bağlatırım."

Ebu Mihcen'in bu ricasını önce kabul etmeyen kadın, onun okuduğu dokunaklı bir şiirden sonra daha fazla dayanamadı, serbest bıraktı. Ebu Mihcen ise tanınmayacak şekilde yüzünü kapatarak, Belka adındaki kısrağa binip muharebe sahasına daldı. Öyle bir dalış ki, düşman süvarilerini birbirine kattı, herkesi şaşkına çevirdi. Gece yarılarına kadar hayret verici bir kahramanlık gösterdi.

Kimse onu tanıyamadığı için, 'Melek midir, Hızır mıdır?' diye söyleşmeler olurken, Sa'd Hazretleri de, 'Ebu Mihcen hapiste olmasaydı, bu odur ve bindiği at da benim atım Belka'dır, derdim.' diyordu. Ebu Mihcen geceleyin tekrar köşkteki nezarethaneye dönüp kendini zincire vurdurdu.

Sa'd bir ara ahır kısmına inince, atının terli olduğunu gördü ve sebebini sordu. Oradakiler de olanları anlattılar. Sa'd Hazretleri Ebu Mihcen'den memnun kaldı, onu serbest bıraktı. Ebu Mihcen de günahı öven şiirleri ve hataları için tövbe etti.

İLLÜSTRASYON: NURETTİN ASLANTAŞ

Salih Yusufoğlu
s.yusufoglu@zaman.com.tr

İkinci Ömer diye anılan büyük halife:

Ömer b. Abdülaziz

Halifeliği çok kısa süreli olmuştu; ancak yaptıkları onu "müceddit", "İkinci Ömer" ve "Beşinci Raşid Halife" unvanına kavuşturmuştur. Emevilerin Hz. Ali'ye hakarete varan uygulamalarını kaldırdı ve her işinde Allah rızasını esas tuttu.

1 Miladi 682 yılında Medine'de doğan Ömer'in babası Abdülaziz, Emevi halifesi Abdülmelik'in kardeşiydi ve uzun yıllar Mısır'da valilik yapmıştı. Annesi ise Hazreti Ömer'in soyundan, yumuşak huylu, güzel ahlaklı, zühd ve takva sahibi Ümmü Asım idi.

2 Babasının isteği üzerine Medine'ye giden küçük Ömer; sahabenin, hadis ravilerinin, fakihlerin, alimlerin ve ediplerin meclislerinde çok iyi bir eğitim aldı.

3 Babasının vefatı üzerine amcası Halife Abdülmelik, onu Şam'a çağırdı ve kızı Fatıma ile evlendirdi. Daha sonra da Halife Velid tarafından 706 yılında Hicaz Valiliği'ne tayin edildi.

4 Diğer valilerin aksine Ömer b. Abdülaziz, Medine'de iyi derecede hadis bilen 10 kişiden bir meclis kurdu. Bütün işlerini bu heyetle karara bağladı ve halka çok adil davrandı.

5 Halka adil davranmasından dolayı, Irak Valisi Haccac'ın zulmünden kaçanlar, Mekke ve Medine'ye sığınmaya başladı. Bu durum Haccac'ın Ömer'e karşı tavır almasına sebep oldu ve Haccac, Ömer b. Abdülaziz'i görevden aldırdı.

6 Valilik görevinden alınmış olsa da yedi yıl yaptığı bu görevdeki başarısıyla saygın zevat tarafından takdir topladı. Recâ b. Hayva'nın desteğiyle veliaht ilan edilen Ömer, Halife Süleyman b. Abdülmelik'in ölümünden sonra 717 yılında, Emevilerin 7. halifesi seçildi.

7 Halife olan Ömer b. Abdülaziz, küstürülmüş ve Emevilerin yanında çok fazla değerlerinin olmadığı hissine kapılmış, Arap olmayan Müslümanların kalplerini kazandı, onlara karşı adaletle davrandı.

8 Onun zamanında İslam orduları Fransa içlerine kadar girdi. Kuzey Afrika'daki Berberi kabileler ise Ömer b. Abdülaziz'in adaleti ve merhameti sayesinde topluca Müslüman oldu.

9 "Bütün dünya nimetlerine karşı öyle bir oruç tut ki, iftarın ölüm olsun." sözünü rehber edinen Ömer b. Abdülaziz, hayatı boyunca milletin malından zerre kadar kendine ayırmadı. Bir gün katibinden bir rahle istemişti. Kâtibi rahleyi getirince, nereden aldığını sormuş ve kâtibinin, "Hazinede bir tahta buldum, ondan yaptırdım." demesi üzerine hemen rahlenin fiyatını öğrenmesini emretmiş. Kâtip rahlenin yarım dinar olduğunu söyleyince, 2 dinar vererek, bu paranın hazineye konulmasını emretmiştir.

10 Ömer b. Abdülaziz, büyük alim Salimu's-Sûddî'den aldığı öğüdü ömür boyu kulağına küpe etti ve o hassasiyetle yaşadı: "Şunu unutma: Babamız Adem, bir tek günah için cennetten çıkarıldı."

FOTOĞRAF: CİHAN

Müslümanlar arasında Emevilerin yerleştirdiği ayrımcılıkları kaldıran Ömer b. Abdülaziz, bu tutumuyla birçok kabilenin daha Müslüman olmasına vesile oldu.

11 Savaştan ziyade barışa önem veren Halife Ömer, bu tutumuyla birçok kabilenin Müslüman olmasına vesile oldu. Bu tutum, Emevîlerde bir reform niteliğindeydi.

12 Ömer b. Abdülaziz, halk tarafından sevilmeyen, halka zulmeden ve keyfî tasarrufta bulunan valileri değiştirip yerlerine ehliyetli, bilgili, takva sahibi valiler atadı. Böylece hilafet müessesesi taze kanla takviye edilmiş ve dört halife devrindeki canlılığına yaklaşmıştı.

13 Her zaman soyundan gelmekle övündüğü dedesi 2. Halife Hz. Ömer'in (ra) Kur'an'ı bir araya getirmesinde katkıda bulunduğu gibi, Ömer b. Abdülaziz de, dağınık bir durumda olan Hazreti Peygamber'in (sas) hadislerinin bir araya toplanması için uğraş verdi.

14 Ömer b. Abdülaziz, Hz. Ali (ra)'ye karşı hutbelerde kötü söz söylenmesini de yasaklamış ve bundan sonra, cuma hutbelerinin sonunda (günümüzde de uygulanan), "Şüphesiz ki Allah, adaletle davranmayı, iyilikte bulunmayı ve akrabalara yardım etmeyi emreder. Fuhşu, kötülüğü ve zulmü yasaklar. Allah sizlere düşünüp yapmanız için öğüt verir." (Nahl, 90. ayet) ayetinin okunmasını emretti.

Halep

15 İki sene beş ay gibi kısa süren hilafeti süresince yaptığı hayırlı hizmetler, Ömer b. Abdülaziz'e müceddit, İkinci Ömer ve Beşinci Halife gibi unvanlar verilmesine sebep olmuştur.

16 Emevilere en parlak dönemlerinden birini yaşatan Ömer b. Abdülaziz, 9 Şubat 720 tarihinde vefat etmiş ve Halep yakınında Deyr Sim'an'a defnedilmiştir. Ruhuna binler Fatihalar…

Çocukların odalarında 24 saat açık

BOMBA VAR

HAZIRLAYAN:
MEHMET SAKİN

FOTOĞRAFLAR:
TURGUT ENGİN

Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım oranı hızla artıyor. Peki internette çocuklarınızı bekleyen sinsi tehlikeleri biliyor musunuz?

Murat ilköğretim 5. sınıf öğrencisi. Babası ona bilgisayarı bir yıl önce aldı. Bu yılın başından beri de internete girebiliyor. Her akşam saatlerce internette geziyor. Çünkü Türk Telekom'un ADSL kampanyası ile sabit bir ücretle sınırsız internet imkanından faydalanıyor. İnternet birçok ödevini yapmada ona büyük fayda sağlıyor. Ama interneti sadece ödev yapmak için kullanmıyor. Anne Feride Hanım, oğlunun bu sene çok ders çalıştığını ve odasından çıkmadığını söylüyor. Odasında, bilgisayarın başında her gece farklı sitelere girmek onun için büyük eğlence. Feride Hanım, baba Yusuf Bey, internetten hiç anlamıyor. Zaten Murat da anne-babası odaya geldiğinde bilgisayar ekranında görünmesini istemediği şeyleri onlardan rahatlıkla gizleyebiliyor. Anne-baba da çocuklarının zararlı sitelere çok rahat girilebileceğini bilmiyor.

Evine ADSL alanlardan biri de Fuat Bey. Önceleri oğlu Sedat için çok iyi olacağını düşünmüş. Ama iki ay geçmeden interneti kapatmış. İşten erken geldiği bir gün bilgisayarın başına geçip, merakla internete sarılmış. Merakı giderek moral bozukluğuna dönüşürken, oğlunun girdiği sitelerin bir dökümünü çıkarıp birkaçına girmiş. "Aman Allah'ım!" şokuyla sarsılırken, en ahlaksız sitelerin ne kadar da çok olduğunun farkına varmış. "Bu fotoğraflar, bu saçma-sapanlıklar insanın beynini bulandırır." düşüncesiyle ertesi günü internet aboneliğini sona erdirmiş... Sedat bu işin henüz ekonomik gerekçelerle olduğunu zannediyor...

Sınırsız internet kullanıcılığında çocukların kullanım oranı giderek artıyor. Artık ilköğretim öğrencileri de internete giriyor. Birçok ailede internetten dolayı sorunlar oluşmaya başladı. Çocukların odalarına konulan ve sınırsız bağlanma imkanı olan internet dünyası, çocukların ve gençlerin dünyalarını altüst ediyor. Her türlü gayri ahlaki siteye kolaylıkla ulaşılabiliyor, kontrolsüz chat yapılabiliyor. Sapık ilişkilerin normalmiş gibi resmedildiği birçok site yeni ergenlik çağına girmiş çocukları cinsel yönden tahrik ediyor. Genç kızlar ise daha çok chat yaparak, gecelerini internet başında geçiriyor. Ödev konusunu ararken, rastgele çıkabilecek herhangi bir uygunsuz site, çocuğun yenilerine girmesini de açılan pencerelerle teşvik ediyor. İnternette en çok kumar, porno, e-posta ile rahatsız edilme (spam), bilgisayara virüs bulaştırma, Truva atı (trojan) yerleştirme olayları dikkat çekiyor.

International Crime Analysis Association (ICAA) tarafından İtalya'da yapılan ve çocukların internette dolaşırken karşılaştıkları riskleri ve buna tepkilerini tespit etmeyi amaçlayan "İnternet Çocuk Risk Algılama" adlı araştırmaya göre, çocukların yüzde 27'si denetimsiz olarak internette dolaşabiliyor. Türkiye'de bu oranın çok daha yüksek olduğunu söylemek mümkün.

Kumarhaneler sanal aleme taşındı

Türkiye'de yasaklandığı için internete taşınan kumarhaneler, birçok siteye reklam vererek yeni müşteriler buluyorlar. Çarkıfelek tabir edilen, televizyonlardan aşina olunan renkli oyun alanları reklamlarda kullanılarak ziyaretçiden "tık"lanması isteniyor. Bağımlılarına zahmetsiz kumar oynama ortamı sunan sanal kumarhaneler yeni bağımlılar üretmek için çırpınıyor. Sivil toplum kuruluşları tarafından da bu felakete zaman zaman dikkat çekiliyor. Ancak yetersiz. Ankara Ticaret ve Sanayi Odası'nın hazırladığı rapora göre, milyonlarca Türk, sanal kumarhanenin kapılarından tıklayarak giriyor. Evde ya da internet kafede oturup, yalnız ya da arkadaşlarıyla, zaman zaman da ebeveynleriyle sanal kumarhanenin kapısını tıklayan Türkler; 21, Rulet, Poker gibi oyunlar oynayabiliyor. Dünyanın dört bir yanındaki futbol, basketbol, at yarışı, boks, tenis maçları için iddiaya girebiliyor. Kumar sitelerinin büyük çoğunluğu yurtdışı kaynaklı. Ancak Türk pazarının büyüklüğü yabancı bahis ve kumar şirketlerinin iştahını kabartıyor. Siteler birbiri ardına Türkçeye geçiyor. Türkçe bahis ya da kumar oynatan sitelerin sayısı artık yüzlerle ifade ediliyor. Türkiye'de internet üzerinden kumar ve bahis oynayanların sayısı 1 buçuk milyonu buluyor. Milli Piyango İdaresi'ne göre Türkiye'de online kumarhanelerin yıllık cirosu 1 milyar dolara ulaşmış durumda. İngilizlerin Türkiye'de yaptığı bir araştırmaya göre ise bu rakam 5 milyar doları buluyor.

Kumar bağımlılarının yüzde 75'ini sanal ortamda kumar oynayanlar oluşturuyor. Sanal kumarhanelerde bilinenin aksine yalnızca erkekler oynamıyor. Rapora göre, bağımlılar arasında kadınlar ve çocuklar başı çekiyor. Çünkü bayanlar büyük oranda dışarıdaki kumarhanelere gidemiyor. Çocuklar ise merakla başlıyor. Birkaç kez bedava kumar oynayan gençler, sonunda paralı kumarın pençesine düşmekten kurtulamıyor. Bedava oyunların bağımlılık yaparak kumar hastalığına dönüşebileceğini düşünemeyen ebeveynlerin, çocuklarının bu sitelerde dolaşmasına izin verdiklerine, kimi zaman birlikte oynadıklarına raporda dikkat çekiliyor. Bazı siteler 18 yaşın altındaki çocukları kabul etmediğini söylüyor; ancak tıpkı sigara paketlerinin üzerinde yazılı olan "yasak" gibi göstermelik kalıyor. Hatta bazı siteler, ebeveynlerinin kredi kartını kullanmak koşuluyla kumar oynanmasına izin veriyor. Yine bazı sitelerde promosyon veriliyor, bonus dağıtılabiliyor. Örneğin 100 Euro depozit verenlere 30 Euro bonus kredi açılıyor.

FOTOĞRAF: CİHAN

Kumara bedava kumar oyunlarıyla başlanılıyor. Bahis ve kumar oyunları zamanla önü alınamayacak bir hale geliyor.

Türkiye'de bir milyondan fazla internet kullanıcısı var

Milli Eğitim Bakanlığı'nın dizüstü bilgisayar kampanyasıyla 85 bin öğretmen bilgisayar sahibi oldu. Türk Telekom'un öğretmen ve öğrencilere yönelik yaptığı ADSL kampanyasıyla da 1 milyon abone sayısı aşıldı. Artık, birçok evde internete ulaşabileceğimiz, televizyon gibi 24 saat açık bilgisayarlar var. Eskiden normal modemle çevirmeli ağı kullanarak internete ulaşanlar 'çok para yazmasın' diye işlerini çabucak bitirip bağlantıyı keserlerdi. Şimdi ise 'nasıl olsa ücreti sabit, açık bırakayım çoluk-çocuk rahatlıkla kullansın' deniliyor. Hatta web kamera aracılıyla görüntülü olarak iletişim kurma, sesli görüşme ve sohbet etme kolaylaştığı için birçok kişi internet bağımlısı haline gelmeye başladı. Bütün dünyanın internetle tanıştığı, öğrencilerimizin okullarda bilgisayarla tanışıp internet kullandığı dönemde velilerin de bilgisayar kullanmayı öğrenmeleri zorunluluk haline geldi.

Filtre programınız var mı?

Zararlı içeriğe ve virüslere karşı filtre programlarıyla korunmak mümkün. Bu koruma yüzde yüz değilse de yüksek oranda güvenlik sağlayabiliyor. Uydu anteni kullanarak televizyon izleyenler, dekoder tercih ederken 'çocuk kilidi' olanları satın alarak çocuğun her kanalı izlemesinin önüne geçebiliyor. Bu uygulamanın benzeri internet için de mümkün. Site engelleme hem modemle hem de programlarla yapılabiliyor. Modemlere adres yazarak internet kullanıcısının girmesini engelleyebiliyorsunuz.

Ziyaret edilen sitelerin istatistiki bilgilerini tutan ve uygun görülen sitelere girilmesine izin veren e-filtre programı yapay zeka teknolojisiyle çalışmakta. İnternetten kısıtlı kullanımı **www.efiltre.com** adresinden indirip deneyebilir, sonra beğenirseniz satın alabilirsiniz.

Çocuklarınız istemese de cinsellik içeren sitelere oyun ve ilginç bilgiler için girebilir. böyle bir durumda kızmak yerine temkinli hareket etmek gerekir.

4 milyon siteye girmeyi engelleyen programlar var

Eğer hem zararlı sitelere girmeyi önleyeyim, hem de virüslere, art niyetli kişilerin saldırısına karşı tedbirimi alayım diyorsanız internet güvenlik paketlerini tercih edebilirsiniz. Birçok anti-virüs programının zararlı sitelere karşı tedbiri var. Birkaçını inceleyip, beklentilerinize göre kararınızı verebilirsiniz. Bu güvenlik paketlerinden biri de Symantec'in Norton'un Internet Security programı. Virüslere ve hacker'lara karşı güvenli korumanın yanı sıra web sitesi sınırlama özelliği de var. Web sitesi sınırlaması ile çocuğunuzun internet erişimini kontrol altına alabilirsiniz. Türkçe siteleri de kontrol altına alan bu program 50-60 dolar civarından satılıyor. 4 milyon civarında zararlı site adresine girmenin engellendiği programın bir özelliği de sürekli güncelleniyor olması.

Siz şimdilik "İnternet güvenlik paketi ve ebeveyn filtresi almak istemiyorum. Modemle kısmi engelleme de işimi görür." diyorsanız, birçok modem, kullanıcısının belirlediği adreslere girmeyi engelleme-yebiliyor. ADSL modem markalarından Yaksu'nun Türkiye Teknik Müdürü Erhan Yazgan, "Modemler, adres filtrelemenin yanı sıra evde çalışanlar için ilave güvenlik desteği sağlamakta. Kötü niyetli bilgisayar korsanlarına karşı güvenliği korurken, bilgisayarınızın internette hangi uygulamaya müsaade etmesini istediğinizi belirlemenizde yardımcı olmakta." diyor.

Bu tedbirleri almak da bazen gençlerin bilgisayarda uygunsuz sitelere girmesinin önüne geçmeyebilir. Onun için bilgisayarın çocuğun odası yerine en çok kullanılan oturma odasında olması da lüzumsuz kullanımın önüne geçecektir.

2010'da öğrencilerin tamamı internet kullanacak

Devlet Planlama Teşkilatı'nın Peppers&Rogers adlı danışmanlık kuruluşuna hazırlattığı rapora göre, Türkiye'nin büyük çoğunluğu birkaç yıl içinde internet kullanıyor olacak. Rapora göre internet kullananların oranı 2010 yılında yüzde 51, internet kullanan öğrencilerin oranı ise yüzde 96 olacak. Çalışanların yüzde 77'si, internete bağlı bulunan evlerin oranı yüzde 48, internetten alışveriş yapanların oranı yüzde 30'a yükselecek. Her dört kullanıcıdan biri güvenlik sorunuyla karşı karşıya kalacak.

Anne-babalar da bilgisayar kullanmayı öğrenmeli

Birçok kişi, bilgisayar kullanmaktan korkuyor. Özellikle yaşı kırkın üzerinde olanlar. Bilgisayar ve interneti yeni, genç nesle bırakıyorlar. Aile arasındaki konuşmalarda, "bizim çocuk iyi bilir" deyip geçiliyor. Ebeveynlerin bilgisayardan korkmaması lazım. Okur yazar olmayan bir ebeveyn, nasıl ki okula giden çocuğuna yardımcı olamayıp eziklik hissederse bilgisayar ve internet okur yazarı olmayan veliler de aynı ezikliği hissedebilmekte. Sorduğu sorulara cevap alamayan çocuk, bir süre sonra "annem-babam bu işten anlamaz" hissine kapılmakta. Artık o alanda bildiği gibi davranmakta. Kimseye karşı da sorumluluk hissetmemekte. Hatta bir süre sonra kendisinin daha bilgili olduğuna inanmakta. Bunun çözümü, bilgisayar kurslarına gitmekte. Bu eğitimi alabileceğiniz birçok eğitim kurumu var. Size en yakın halk eğitim kurslarına da müracaat edebilirsiniz. Eğer bilgisayar kullanım kursu yoksa bile talep üzerine açılabilmekte. Eşiniz, dostunuzla birlikte müracaat edip toplu halde eğitim alabilirsiniz.

Rahatsız edilmek istemiyorsanız her yere e-postanızı yazmayın

Birden fazla e-posta sahibi olmakta fayda var. Bazen program indirmek veya üye olmak zorunda kaldığınız sitelere çok kullanmadığınız e-posta adresinizi verebilirsiniz. Çünkü bazı siteler verdiğiniz adresi paylaşma yoluna gidiyorlar. Sonra size tanımadığınız kişi ve sitelerden lüzumsuz e-posta gelmeye başlıyor. Posta kutunuz sık dolmaya başladığı için de spam olarak isimlendirilen, istenmeyen e-postalardan kurtulmanın yollarını arıyorsunuz. E-posta tuzaklarından biri de "Lösemili hastaya yardım için lütfen bu e-postayı 10 kişiye gönderin" şeklinde gelen mailler. Bazı uyanıklar bu yöntemle e-posta adresleri toplayıp satıyorlar. Bunu size "elimizde binlerce e-posta adresi bulunmakta" şeklinde gelen adres pazarlama maillerinden görebilirsiniz.

ACİLEN YAPILMASI GEREKENLER

1. Çocuklarınızla iletişim kurun. Pornografik spam, e-postalar gibi uygunsuz içeriğin zararları konusunda açık ve net konuşun.
2. Bilgisayarı çocukların odasından çıkarın. Herkesin ortak kullanım alanı olan bir odaya yerleştirin.
3. Sınırsız internetiniz olsa bile internet kullanımına sınır getirin.
4. Çocuklarınızın online alışkanlıklarını öğrenin. Müzik indirme, online oyunlar, msn gibi ne tür aktivitelere katıldığını bilin.
5. Spam'e engel olun. Bir spam filtreleme yazılımı ile çocuklarınızın rahatsız edici mesajlar almalarını engelleyin.

Canları sıkıldığında, yorulduklarında ve en önemlisi anlaşılmadıklarında çocuklar hırçın ve saldırgan olurlar. Çocuk sürekli şiddete maruz kalıyorsa, onun tepkisi de aynı olacaktır.

■ RECEP UYSAL*

ÇOCUĞUNUZ SALDIRGAN MI?

Davranış bozuklukları genellikle çocukların ruhsal ve bedensel özelliklerine bağlı olarak, yaşadığı iç çatışmaları davranışlarına aktarmasıyla ortaya çıkar. Davranış bozuklukları; çocukların anne-babasının ya da çevresindeki diğer insanların dikkatini çekme isteği, anne-babaya karşı güç kazanma ya da onlardan intikam almaya çalışması, çocuğun özgüveninin eksik olması, ilgi ve sevgi yoksunluğu, yanlış anne-baba tutumları, aile içi iletişimin yetersiz olması, aile içinde yanlış disiplin uygulamaları vb. sebeplerden kaynaklanabilir.

Çocuklarda sık görülen davranış bozukluklarından birisi de saldırganlıktır. Bazı çocuklar davranışlarıyla saldırganlıklarını açıkça sergiler. Çocuk akranlarına ya da çevresindeki diğer insanlara vurur, tekme atar, bir şeyler fırlatır. Etrafındaki insanlara fiziksel zarar verir. Bazı saldırgan çocuklar ise etrafındaki insanlara fiziksel zarar vermez; ancak düşmanca oyunlar oynayarak, oyuncakları kırarak saldırganlığını ortaya çıkarır. Çocuğun sergilediği bu davranışları ne sıklıkla yaptığı ve ne düzeyde olduğu çok önemlidir. Küçük çocukların büyük bir kısmında bu tarz hareketler gözlenebilir; ancak çocuk bu davranışları sürekli ve yineleyerek sergiliyorsa, bulunduğu ortamlarda özellikle arkadaşlarına karşı saldırgan davranıyorsa bu davranışların aile tarafından dikkate alınması gerekir.

Saldırgan çocuklar genel olarak öfkesini yenmekte güçlük çeker. Çevresindekilerle ilişkileri gergindir ve geçimsiz olurlar. Sürekli kavga çıkarıp etrafına zarar verirler. Okulda ve evde devamlı problem çıkarır, çıkardığı problemlerden dolayı aldığı cezalardan etkilenmez ya da çok

FOTOĞRAF: MEHMET KAMAN

Sorunları şiddet kullanarak çözme eğilimi çocuklar arasında giderek artıyor. Aileler ev içinde çocuklarıyla iletişime dikkat etmelidir.

kısa süreli etkilenir. Erkek çocuklarda kız çocuklara göre daha fazla görülen saldırganlığın oluşmasının çeşitli nedenleri vardır. Özellikle aile içinde çok şiddetli cezalar alan, hor görülen, yaptığı hiçbir davranışı anlayışla karşılanmayan, anne-babadan ya da diğer yetişkinlerden devamlı dayak yiyen çocuklar saldırganlık gösterirler.

Anne-babadan başka aileyle birlikte yaşayan diğer bireyler ya da akrabalar ve okul ortamında bu tarz davranışların var olması saldırganlığın oluşmasına neden olabilir. Saldırgan davranışların anne-baba tarafından ödüllendirilmesi ve onaylanması da çocuğu saldırganlığa iten nedenlerden biridir. Özellikle erkek çocukların akranlarıyla kavga etmesi ve karşıdakini dövmesi geleneksel kültürde onay görür. "Çocuğum ezilmesin" düşüncesiyle akranlara yönelik bu tarz saldırgan davranışların aile tarafından onaylanması saldırganlığı körükler.

Medyanın etkisi ve saldırganlık

Çocuklar televizyonda, gazetelerde, internette ve bilgisayar oyunlarında gördükleri şiddet sahnelerinden etkilenmektedir. Kitle iletişim araçlarında gösterilen şiddet sahneleri çocukları olumsuz etkilemektedir. Bu tarz görüntülere maruz kalan çocuklarda saldırganlıklar artmakta ya da çocuk kendisine bir karakteri model alıp, o karakterin yaptığı saldırgan davranışları sergileyerek çevresine zarar verebilmektedir. Özellikle çalışan anne-babaların çocukları evde rahatça, istedikleri programı seyredebilmektedir. Çocukların bu yaşta gerektiğinden çok televizyon seyretmeleri çocukların sağlıklı gelişmelerine engel olmakla birlikte, anne-baba tarafından takip edilemeyen programları izlemesine de neden olmaktadır. Günün herhangi bir saatinde çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun olmayan programlar televizyonda yayınlanmakta ve çocuk bunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Çocuklar saldırgan davranışları ne kadar çok izlerse bunun o kadar normal ve kabul edilebilir olduğunu düşünmektedir. Televizyonlarda yayınlanan ve birçok kişinin ilgisini çeken dizilerde şiddet ve saldırganlığın özellikle aile tarafından normal karşılanması ve dizilerdeki karakterlerin çocuklar tarafından kahramanlaştırılması saldırganlığı körüklemektedir. Çocuklarda saldırgan davranışları etkileyen diğer önemli bir faktör de savaş oyunlarıdır. Daha çok erkek çocukların bağımlılık düzeyinde ilgi gösterdiği savaş oyunları çocukların bilinçaltını etkilemekte ve çocuklar bu oyunlardan fazlasıyla zevk almaktadır.

OYUNDA ACI HİSSEDİLMEZ!

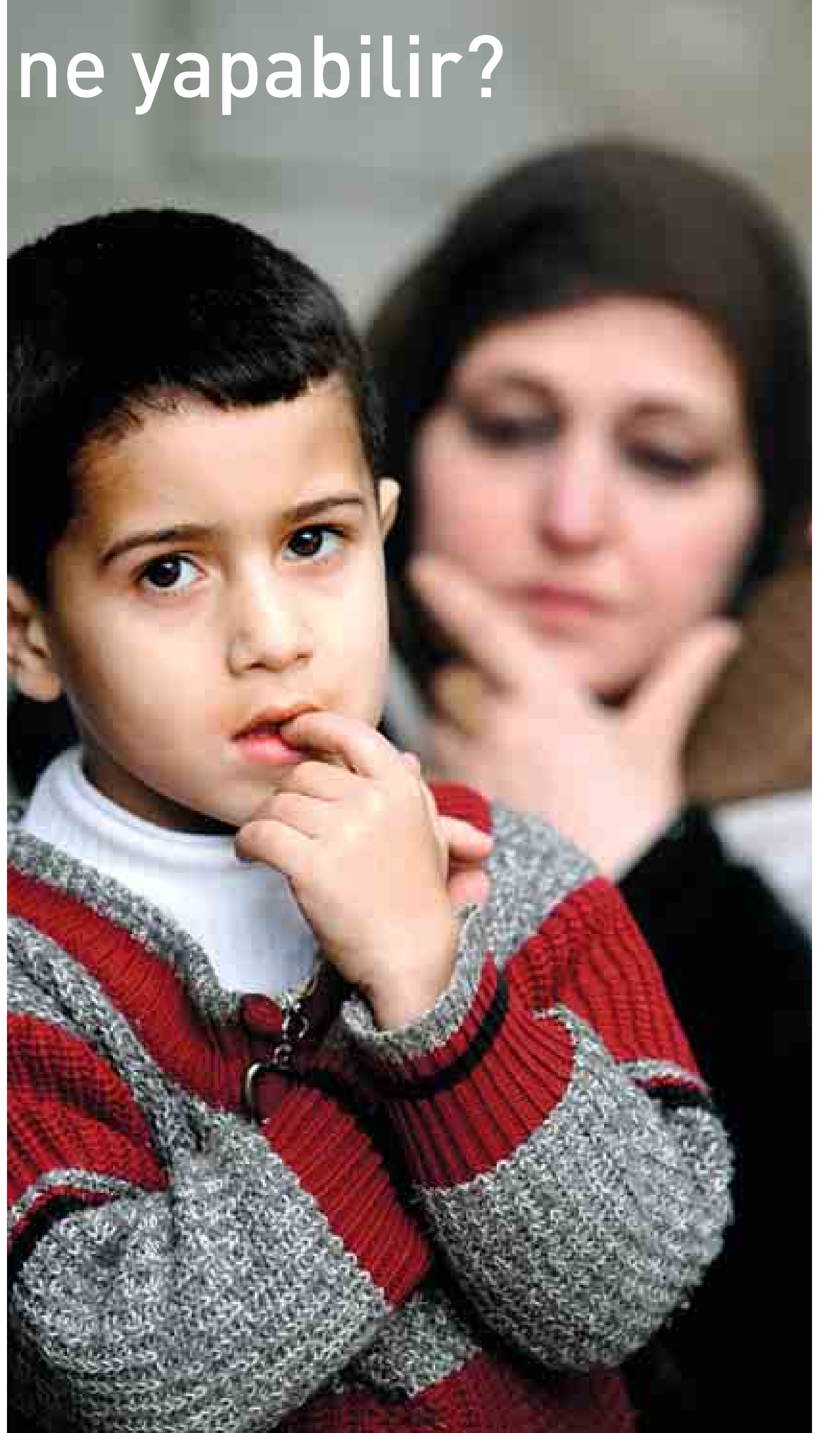
Aileler, çocukların şiddet ve saldırganlık içeren oyunlardan zevk almalarına dikkat etmelidir. Bilgisayar oyunlarında şiddete maruz kalanların, öldürülenlerin acısı, çocuklara yansıtılmadığı için çocuklar şiddetin ve saldırganlığın kullanılmasının zararları hakkında bilgi sahibi olamazlar. Ayrıca bilgisayar oyunlarında çocuğun uygulanan şiddete ya da saldırgan davranışlara aktif katılımı ve bundan zevk alması söz konusudur. Ailelerin bu konuda çok hassas olması ve çocuklarının bu oyunlardan ne derece etkilendiğine dikkat etmeleri şarttır.

Ebeveynler ne yapabilir?

FOTOĞRAF: REUTERS

- Anne-babalar kesinlikle çocuklara güzel davranışlarıyla model olmalıdır.
- Çocuk saldırgan bir davranış sergilediğinde uygun bir dille uyarılmalıdır.
- Çocuğun saldırgan davranışları kesinlikle dayakla ya da fiziksel cezalar uygulanarak önlenmeye çalışılmamalıdır.
- Anne-baba çocuğun bulunduğu ortamlarda kavga etmekten ya da sert tartışmalara girmekten kaçınmalıdır.
- Çocuğa yeterli derecede ilgi ve sevgi gösterilmelidir.
- Çocuğun televizyonda ya da diğer kitle iletişim araçlarında şiddet ve saldırganlık içeren görüntüleri izlemesi engellenmeli ve bunları model almasına izin verilmemelidir.
- Çocukların içlerindeki enerjiyi boşaltabilecekleri ya da saldırganlığını yöneltebileceği uygun ortamlar hazırlanmalıdır. Bir parkta koşma, çeşitli sporlarla uğraşma, oyuncak tahtalara çivi çakma vb.
- Çocuğunuzun olumlu ve beğendiğiniz davranışlarını ödüllendirin.
- Aile içi disiplin uygulamalarında ve ev kurallarında tutarlı olun.
- Çocuğunuzu bu tür davranışların öğrenildiği ya da yapılmasının normal karşılandığı ortamlardan ve bu tür davranışlar sergileyen arkadaşlardan uzak tutun.

* Anafen Dershaneleri Rehberlik Zümre Başkanı, Mecidiyeköy Anafen Rehber öğretmeni

Çocuklar anne-babaları ve en yakın insanları örnek alırlar. Eğer siz işlerinizi öfkeyle yapıyorsanız, çocuklarınız da aynı işe benzer tepkiler verecektir.

Her durumda Allah'a şükretmek ve sabretmek, sonunda da cennetleri kazanmak varken, başımıza bir bela geldiği zaman bir anlık öfke ile Allah'a isyan etmek doğru değildir.

■ **ALİ DEMİREL**

CENNET SARAYLARI SABIR TUĞLASIYLA ÖRÜLÜYOR

Mehmet, anne ve babasından iyi bir terbiye almış, ahlaklı, dürüst, dindar bir gençti. En çok sevdiği insan babaannesiydi. Ondan dinî duygu ve düşünce adına çok şey öğrenmişti. En çok da babaannesinin şükür tavsiyesi onu etkilemişti. Babaannesi ona sık sık,

- Evladım! Biz çok zayıf insanlarız. İhtiyacımız çoktur. Rabb'imizin lütfu ise çok geniştir. Bize sayamayacağımız kadar nimet vermiş. O'na ne kadar şükretsek az. O yüzden her daim son nefesine kadar şükürle iki büklüm ol. O'nun lütfu da kahrı da hoştur. O'ndan ne gelirse gelsin her zaman hamd et, diyordu. Mehmet de bu sözleri kulağına küpe yapmıştı. Devamlı Rabb'ine şükrediyordu.

Artık Mehmet evlilik çağına gelmişti. Aile büyüklerinin tavsiyesi üzerine helal süt emmiş, kendisi gibi dindar bir hanım kızla evlendi. Bundan dolayı da Rabb'ine çok şükretti. İki rekat şükür namazı kıldı.

Mehmet, eşiyle çok iyi anlaşıyordu. Birbirlerini kırmamaya dikkat ediyorlar, huzurlu ve mutlu bir aile hayatı yaşıyorlardı. Bu mutlu aileye mutluluklarını ikiye katlayacak bir müjde lazımdı. Bu müjde de fazla gecikmeden gelmişti. Mehmet, baba olacaktı. O kadar çok sevinmişti ki, hemen bir abdest aldı ve şükür secdesi yaptı ve Rabb'ine şöyle dua etti:

- Allah'ım! Hiç layık olmadığım halde bana pek çok lütufta bulunuyorsun. Nimetlerinin şükründen acizim ya Rabbi! Sana kâinatın zerreleri adedince hamd ve sena ediyorum. Doğacak yavrumuzu halis bir evlat eyle ve Sen'in rızandan bir lahza olsun ayrılmamasını nasip et.

Dokuz ay çok çabuk geçmişti. Mehmet'in nur topu gibi bir oğlu dünyada gelmişti. Adını eşiyle istişare ederek Abdullah koydular. Abdullah doğduktan sonra hayatları daha da değişmişti. Çünkü onlar artık evde üç kişiydiler. Hayatlarını tamamen Abdullah'a göre ayarlamışlardı. Adeta Abdullah'la oturup Abdullah'la yatıyorlardı. Aradan üç yıl geçmişti. Abdullah artık konuşmaya başlamıştı. Evde çeşitli muziplikler yapıyor, yarım diliyle anne ve babasını güldürüyordu. Babası

FOTOĞRAF: AP

FOTOĞRAF: REUTERS

Kişinin öfke dolu isyanla kendini rahatlatmaya çalışması bir aldanmışlıktır. Doğrusu, Hak'tan gelen razı olup sabır gözyaşları dökebilmektir.

FOTOĞRAF: AFP

namaz kılarken, o da yanında duruyor, onunla beraber namaz kılıyordu. Akşam olduğunda Mehmet evde sesli olarak kitap okuyor, Abdullah ve annesi de Mehmet'i dinliyorlardı.

Mehmet ve ailesi böyle mutlu bir hayat sürerken bir gece Abdullah'ın ansızın ateşi çıkıvermişti. Annesi, biraz da anne şefkatiyle paniklemişti. Mehmet,

- Bir şey olmaz. Daha önce de böyle çok ateşlenmişti. Hemen bez ve su getir ateşini düşürelim, dedi.

Gece boyu uğraştılar ama Abdullah'ın ateşi bir türlü düşmüyordu. Gözlerinin altları da mor mor olmuştu. Mehmet, hemen bir doktor çağırmak için evden çıktı. Doktor kasabadaydı. Köyden kasabaya gitmek ise üç saati buluyordu. Üç saat gidiş, üç saat da geliş toplam altı saat sonra doktor köye gelebilmişti. Hemen Abdullah'ın yanına gitti. Onu muayene etti. Abdullah'ın durumu hiç de iyi değildi. Annesi, doktorun ifadesinden oğlunun durumunun ciddi olduğunu anlamıştı.

- Doktor bey! N'olursunuz söyleyin, oğlum iyileşek değil mi?

Doktor, bir şey söylemeden Mehmet'i çağırarak dışarı çıktı. Mehmet'e çok geç kalındığını, oğlunun sayılı dakikaları olduğunu söyledi ve kasabaya doğru yola koyuldu. Mehmet odaya girdi. Eşinin ağlamaktan gözleri kan çanağına döndü. Mehmet, yatağın başına diz çökerek oğlunun başını okşuyordu. Çok duygulanmıştı. Artık daha fazla gözyaşlarını tutamamıştı. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da şöyle diyordu:

- Canım oğlum! İnşallah cennette görüşeceğiz. Baban sana doyamadı. Ama olsun. Seni bize bir hediye olarak Rabb'imiz verdi. Veren O, alan da O. Emrine karşı boynumuz kıldan ince. O'na binlerce hamd ve sena olsun.

Abdullah son nefesini vermişti. Bu sırada ötelerde Cenab-ı Hak ile ölüm meleği Azrail (aleyhisselam) arasında şöyle bir diyalog yaşanıyordu:

- Kulumun ciğerparesini elinden aldınız. Kulum bu durumu nasıl karşıladı? Ne söyledi?

- Ya Rabbi! Sabretti ve Sana şükretti.

- Bu kulum için cennette bir köşk yapın ve adını da "Hamd (şükür) köşkü" olarak koyun.

Evet, her durumda Allah'a şükretmek ve sabretmek sonunda da cennetleri kazanmak varken, başımıza bir bela geldiği zaman bir anlık öfke ile Allah'a isyan etmek doğru değildir. Kişinin bu öfke dolu isyanla kendini rahatlatmaya çalışması bir aldanmışlıktır. Böylesi kimselerin sonuçta rahata kavuşmadıkları gibi cenneti kaybetme tehlikeleri de vardır.

Akıl olmadan din olmaz. Ama tek başına akılla da olmaz. Aklın mutlaka İlahi ölçülerden, dinî değerlerden destek alıp istikamet bulması gerekmektedir.

AHMED ŞAHİN

Akıl dinden destek almalı dine köstek olmamalıdır

Bir okuyucum şöyle diyor: "Kendilerini akıllı ve okumuş diye tanıdığımız bazı kimselerden öylesine akıl ve ilim dışı telkin ve teklifler dinliyoruz ki; 'akıllı ve tahsilli insanlar nasıl olup da bu kadar hata yapıyor, topluma nasıl böyle yanlış telkinde bulunuyor?' diye şaşırmaktan kendimizi alamıyoruz. Siz akıllı insanların böylesine akıl ve ilim dışı söz ve yaklaşımlarına nasıl bakıyor, nasıl yorum getiriyorsunuz?

Okuyucum bu mealdeki sorularıyla ne türlü teklif ve telkin sahiplerini kastediyor bilemiyorum. Ancak bildiğim bir şey varsa o da, insandaki aklın tek başına doğruyu bulmaya kâfi gelmediği, tahsilin de yine tek başına doğru teklif ve telkin sahibi olmaya yetmediğidir.

Yani akılsız olmadığı gibi, tek başına akılla da olmamakta, aklın mutlaka İlahi ölçülerden, dinî değerlerden destek alıp istikamet bulması gerekmektedir. Nitekim akıllı ve tahsilli nice insanları görüyorsunuz ki, insanlığın zararında ittifak ettiği kumar, içki, zina gibi kötülükleri azaltmak için yasalar çıkarıp çareler aramasına ilk itiraz, yine bu akıllı, tahsilli insanlardan gelmekte, içki gibi kötü alışkanlığın sahasını daraltma tekliflerine bile öncelikle onlar karşı koymaktadır.

Demek ki akıl da, tahsil de tek başına yetmiyor bir doğruyu uygulamak için. O aklın mutlaka dinden destek alması, imandan istikamet bulması gerekiyor. Yoksa aklının değil alışkanlığının etkisine giren akıllı insan, kötülükleri işler, ahlâkî zaafları yaşar, bunların yasaklanmasına gelince de rahatça karşı çıkabilir. O kötülüklerin bağımlısı haline gelmesi akıllı insanı bu çelişkiye düşürür.

Bundan dolayı maneviyat büyükleri kötülük ve günahların bağımlısı haline gelmemek için ikazlarda bulunurken önemli bir noktaya dikkat çekerek diyorlar ki:

FOTOĞRAF: AP

- Her bir günah içinde küfre gidecek bir yol vardır. İnsan maruz kaldığı o günahtan sonra bir daha işlememe duygusuna girerek hemen tövbe etmeli ki, günahın bağımlısı haline gelip de savunur duruma düşmesin, yasaklanmasına dahi karşı çıkacak hale gelmesin.

Demek ki insan maruz kaldığı bir günahtan sonra bir yanlışı yaptığını kendi içinde itiraf etmeli ve savunur hale gelmemelidir. Bu düşünce ve niyet çok mühimdir. Çünkü, günahından sonra pişmanlık duymayıp yaptığının yanlış olduğunu kendi içinde itiraf etmez de alışkanlık haline getirirse, başkalarının da aynı günahı işleyerek kendine arkadaşlık etmesini ister duruma girer, kendisi gibi olanların azalmasını değil artmasını ister. O günahların yasaklanmasına da bu sebeple karşı çıkar. Böylece her bir günah içinde küfre gidecek bir yolun yolcusu durumuna düşebilir.

Bundan dolayıdır ki, alimler:

- "Günah insanı küfre götürmez; ama günahı alışkanlık haline getirip de savunur hale gelmek insanı küfre götürür." demişler, günahı savunmayıp tövbe etmeyi telkin ve tavsiye etmişlerdir. Çünkü demişler, alışkanlık haline getirmek, insana aklının gereğini değil bağımlılığın gereğini yaptırır. Bu durumu dışarıdan seyreden insanlar da, okuyucum gibi, "böylesine akıllı ve tahsilli insanlar nasıl olup da aklının, tahsilinin gereğini yapmıyor." diye şaşırırlar.

Bu konuda sözün özü şu olmalıdır:

- Akıl dinden destek almalı, dine köstek olmamalıdır. Yoksa tek başına aklın da tahsilde doğrulara taraf olmak için yeterli olmadığı görülüyor, Yaşanan olaylardan…

İnsan aklı dinden destek almazsa herşeyi idrak edemez ve yoldan sapar.

Zaman Gazetesi 34194 Yenibosna/İstanbul
dr.can@zaman.com.tr

Böyle "dost" dostlar başına

SEVDA-DOST

Sevgili kızım Sevda. Dostlukla ilgili yazın için teşekkürler. Bende sana eski (meyen) bir dostumun bana gönderdiği yazıyı gönderiyorum. Böyle "dost" dostlar başına...

FOTOĞRAF: AA

DOSTLARI OLMALI İNSANIN
AYNEN GEMİLERİN
LİMANLARI GİBİ,

ZAMAN ZAMAN
UĞRADIĞIN, YÜKÜNÜ
BOŞALTTIĞIN...

DALGALAR DİNİNCEYE
DEK, KOYNUNDA BEKLEDİĞİN...

SONRA;

AÇIK DENİZLERE
UĞURLAMALI SENİ

GERİ DÖNECEĞİN GÜNÜ
BEKLEMEK UMUDUYLA...

BAZEN RÜZGARA O
AÇMALI YELKENİNİ,

YANAĞINA KONAN BİR
BUSENİN COŞKUSUYLA
HALATLARI ÇÖZMELİ...

SENİ ÇOK AMA
ÇOK ÖZLEMELİ...

DOSTLARI OLMALI İNSANIN
ERMİŞ, BİLGE,

HAYATI EZBERE OKUYABİLEN

DÜŞÜNMEDİKLERİNİ
DÜŞÜNDÜREBİLEN

SENİ BİR CANBAZ İPİNDE,
GÜVENDE TUTABİLEN

GEREKTİĞİNDE SENİN İÇİN
ATEŞİ TUTABİLEN

YOLUNA IŞIK TUTAN...

ŞEKİLLENDİRMEYİ
ÖĞRETMELİ SANA,
HAYATIN ÇÖMLEĞİNİ...
SANA VERMELİ, SOĞUK
BİR KIŞ GÜNÜ

ÜZERİNDEKİ TEK GÖMLEĞİNİ...

Biricik DOST'um... Halatlarını çözüp, açık denizlere beyaz yelkenlerini açtığında insanlar MİLENYUM'U kutluyorlardı. Bense kırılan çömleğim ve üzerimdeki gömleğinle üşüyorum. Ve seni çok özledim. Dr. Can

DR. CAN

ASIL ENGELLİ OLANLAR SAĞLAMLAR OLMASIN!

Saygıdeğer Konya esnafı

Engelli Seçil Kızım'la ilgili yazımız üzerine Konya'dan ehl-i himmet genç bir işadamı kardeşim beni aramış, yüksekokul mezunu bu kızıma iş verebileceğini ifade etmişti. Ancak Seçil bize telefon ve adres bırakmadığı için bu sevincimiz 4-5 aylık ümitsiz bekleyişin sonunda bitmişti. Bu arada canım kızım için acı imtihanlar devam etmiş. Evlenmiş. Ağır "tahrik"lere dayanamayıp boşanmış. Baba evinde kendini fazlalık hissederken bir de bakmak zorunda olduğu bir bebeği var. Karşı taraf çocuğu istemiyor, Seçil'in ailesi kimsesizler yurduna vermek istiyor. Seçil ise koltuk değneği kullanmasına rağmen çalışıp onu iyi bir kul olarak yetiştirmek istiyor.

(Bense şu ahir ömrümün bana armağanı Dr. Can, hayatımda bir tanecik de olsa hayırlı bir iş yapmış olarak ahirete azık götürmek istiyorum...)

Kul sorguda savunmasını yapar.

- Dinî vecibelerimi yapmaya çalıştım Allah'ım.
- Allah (c.c): Ama beni ziyarete gelmedin.
- (kul): Seni nasıl ziyarete gelebilirdim ki Rabb'im?
- Allah (c.c): Birinde bir kul hastalanmıştı. Onu ziyarete gitmedin. Gitseydin beni ziyaret etmiş olacaktın. Ayrıca bana borç da vermedin.
- (kul): Sana nasıl borç verebilirdim ki Allah'ım?
- Allah (c.c): Birinde bir kulum senden borç istemişti de vermemiştin. Verseydin.

Değerli Konyalı işadamı kardeşlerim. Hadis-i şerifin sonunu getiremeyeceğim. İstirhamım basiretinizle sizler getirin. Ahirete Seçil'in iş başvurusu dilekçesiyle gidin, umarım seçilmişlerden olursunuz.

(İrtibat için: 0 212 454 83 72 Bir arkadaşımıza ya da telesekretere not bırakabilirsiniz.)

Meleğin ön ziyareti

M.Ünal
Can abi. OKS'yi kazandım. İnşallah ileride meslektaş oluruz. Benim şükür bir derdim yok ama insanların ölümü düşünmemeleri beni çok üzüyor. Bir de yaşadığım ilçe itibarıyla açıklık ve saçıklık sanki normalmiş gibi sergileniyor. Kendine iyi bak dert ortağımız...

Dr. Can
Tık tık tık
- Kim o?
- Hazırlan gidiyoruz.
- Sen kimsin? Nereye gidiyoruz?
- Sıran geldi gerçek evine gidiyoruz.
- Gerçek ev mi? Sen yoksa?..
- Evet. Haydi gidelim.
- Dur bir dakika. Bir sürü yarım kalmış işim var.
- İş yarım kalmaz. Birileri tamamlar oyalanma.
- Çocuklar. Onlar daha çok küçük bari vedalaşsaydım.
- Sen olmadan da büyürler. Haydi bekliyorlar.
- Bekliyorlar mı? Onlar da kim?
- Gidince görürsün.
- Anladım. Ama kalbini kırıp gönlünü alamadıklarım, iyiliğini görüp, karşılığını vermediklerim var. Borçlu gitmek istemiyorum anlayacağın.
- Bunu zamanında düşünseydin.
- Zamanında mı? Ama ben daha zamanım var zannediyordum.
- Hepiniz aynısınız. Zaman dediğin içinde bulunduğun andır. Dün yok, yarınsa meçhul.
- Keşke... keşke...
- Tamam sus. Devam etme. Bugünü yaşarken hep yarın var gibi davrandın. Neyse. Bu sana bir uyarıydı. Şimdi gitmiyoruz. Ama her an gidebiliriz. Bir daha geldiğimde arkanda pişmanlık olmasın. Keşkeler kalmasın.

Canım M.Ünal'cığım...

Umarım meslektaş oluruz. Hep 13-18 yaş grubunun ergenlikle ilgili mektuplarında zorlanmışımdır. Derginiz Ailem de, özellikle bu yaş grubu için çok uğraşıyor ve belki de bir gençlik dergisi için beyin sancıları çekmekte. Bu yüzden e-mailin benim için sanki bir güvercin kanadında gelmiş gibi oldu (no virüs!). Demek ki uyumlu bir aile, güzel bir ebeveyn 15 yaşındaki bir meleğimizi ergenliğe böyle hazırlayabiliyormuş. Açıklık ve saçıklık konusuna gelince güzel güvercinim: İnan ben ölüm meleği olsaydım seni 100 sene listeme almazdım. Yeryüzünde sen çok yaşayasın diye. Hep böyle kal Mervem.